

Síldarvinnslan hf.
Kt.: 570269-7479
Heimilisfang [...]

Akureyri, 22.04.2026
Tilv. 2026-01-06-0105
(áður 2024-09-16-1218)

Efni: Svipting veiðileyfis. Fiskveiðar utan lögsögu Íslands. NEAFC. Hafnkomutilkynning. Reglugerð nr. 432/2017. Barði NK-120 (2865).

I. Málsvik

Fiskistofa hefur lokið meðferð máls er varðaði ætluð brot skipstjóra, eftir atvikum útgerðar, fiskiskipsins Barði NK-120, skipaskrárnúmer 2865, gegn 10. gr. reglugerðar um veiðieftirlit á samningssvæði Norðaustur-Atlantshafsfiskveiðinefndarinnar (NEAFC) nr. 432/2017 sbr. 3. mgr. 8. gr. laga um fiskveiðar utan lögsögu Íslands nr. 151/1996. Málið var sent til meðferðar íslenskra stjórnvalda sem fánaríkis skipsins, og því vísað til Fiskistofu til þóknanlegrar meðferðar. Lögskráður skipstjóri var A, kt. [...]. Málsaðili er útgerð skipsins, Síldarvinnslan hf., kt. 570269-7479.

Þann 7. desember 2023 barst Fiskistofu tilkynning frá Vörn (Fiskveiðieftirlitsstofnun Færeyja) um meint brot skipstjóra Barða NK-120 (2865) gegn ákvæðum 22 og 23 í reglum NEAFC (e. NEAFC Transitional Scheme of Control and Enforcement), þann 5. desember 2023. Fiskistofa tók málið til rannsóknar og aflaði frekari gagna. Í skýrslu veiðieftirlitsmanns Fiskistofu, dags. 17. september 2024, kemur fram að Barði NK-120 (2865) hafi verið á kolmunnaveiðum á samningssvæði NEAFC suður af Færeyjum í byrjun desember mánaðar 2023. Skipið hafi komið til hafnar í Þórshöfn í Færeyjum þann 5. desember 2023 með afla af samningssvæði NEAFC um borð, og hafi tekið þar olíu, áður en skipið hélt áleiðis til Íslands og landaði 2.072 tonnum af kolmunna og 1,8 tonnum af smokkfiski, á Seyðisfirði þann 7. desember 2023. Skipið hafi lagt að bryggju í Þórshöfn í því skyni leita þjónustu (taka olíu), án þess að hafa sent inn hafnríkiseyðublað PSC 1 í samræmi við fyrirmæli ákvæðis 22.2.a sbr. 22.1 í reglum NEAFC og enn fremur án þess að hafa fengið til þess tilskilið leyfi staðaryfirvalda í samræmi við fyrirmæli 23.2 í reglum NEAFC, en slíkt leyfi skal ekki veita áður en fánaríki skips hefur staðfest PSC 1 eyðublað sem sent skal skv. 22.2.a í reglum NEAFC.

Á grundvelli þess sem að framan er rakið, er skipstjóri fiskiskipsins Barði NK-120 (2865), grunaður um að hafa brotið gegn 10. gr. reglugerðar nr. 432/2017, sbr. 3. mgr. 8. gr. laga nr. 151/1996, með því að hafa lagt að bryggju í Færeyjum (með afla af samningssvæði NEAFC um borð), án þess að hafa tilkynnt þar til bærum yfirvöldum í Færeyjum um komu skipsins til hafnar, þ.e. ekki sent inn komutilkynningu (hafnríkiseyðublað PSC 1), í samræmi við fyrirmæli ákvæðis 22.2.a sbr. 22.1 í reglum NEAFC og enn fremur án þess að hafa fengið til þess tilskilið leyfi staðaryfirvalda í samræmi við fyrirmæli ákvæðis 23.2 í reglum NEAFC.

II. Lagagrundvöllur

Í síðari málsl. 3. mgr. 8. gr. laga nr. 151/1996 segir að ráðherra skuli með reglugerð gera íslenskum skipum að fullnægja ákvæðum samninga sem Ísland er aðili að um tilkynningarskyldu og upplýsingagjöf til erlendra stjórnvalda eða alþjóðastofnana. Í reglugerð nr. 432/2017, sem sett er með stoðum m.a. í framangreindum lögum, segir í 10. gr., er fjallar um löndun erlendis, að áætli skip komu til hafnar samningsaðila NEAFC með afla af samningssvæði NEAFC, hvort heldur til löndunar, umskipunar eða til að leita þjónustu að öðru leyti, skal tilkynna þar til bæru yfirvaldi í viðkomandi ríki um komu skips til hafnar innan tiltekins frests sem ákveðinn er af hafnarríkinu í samræmi við reglur NEAFC um hafnarríkiseftirlit og framkvæmd þess. Tilkynningar skal senda með rafrænum hætti á heimasíðu NEAFC (<https://psc.neafc.org>). Við mat á brotum gegn reglugerð nr. 432/2017 skal skv. 11. gr. reglugerðarinnar litið til reglna NEAFC um stjórn og eftirlit (e. NEAFC Scheme of Control and Enforcement), eftir því sem við á. Í 12. gr. sömu reglugerðar segir að íslensk skip, sem stunda veiðar á samningssvæði NEAFC, skulu fara eftir reglum NEAFC um stjórn og eftirlit og öðrum ákvörðunum nefndarinnar.

Samkvæmt ákvæði 22.1 í reglum NEAFC skal skipstjóri skips, sem áætla að leggja að bryggju í höfn samningsríkis, tilkynna þar til bæru yfirvaldi í viðkomandi ríki um þá höfn sem þeir hyggjast sigla til með hið minnsta 3 daga fyrirvara fyrir áætlaðan komutíma. Í þeim tilvikum sem skip áætla að koma til hafnar, með afla af samningssvæði NEAFC um borð, skal slík tilkynning send eftir þeim stöðlum sem útlistaðir eru í viðauka XV: Port-State Control Forms, í reglum NEAFC, þ.e. með hafnarríkiseyðublaði PSC 1, sbr. ákvæði 22.2.a í reglum NEAFC. Samkvæmt ákvæði 23.2 í reglum NEAFC má löndun, umskipun eða önnur notkun hafnarþjónustu skips, með afla af samningssvæði NEAFC um borð, aðeins hefjast eftir að leyfi hefur verið veitt af þar til bærum yfirvöldum hafnarríkis, með því að fylla út C-hluta eyðublaðs PSC 1 í XV. viðauka. Slíka heimild skal aðeins veita ef staðfesting fánaríkis, skv. ákvæði 23.1, hefur borist. Samkvæmt h-lið ákvæðis 29 í reglum NEAFC um stjórn og eftirlit eru brot gegn ákvæði 22 álitin alvarleg brot á reglunum (e. Serious Infringements). Samkvæmt ákvæði 28 í reglum NEAFC skulu hlutaðeigandi stjórnvöld fánaríkis skips taka mál til tilhlýðilegrar meðferðar, eftir atvikum með ákvörðun um viðurlög.

Brot á 10. gr. reglugerðar nr. 432/2017 varða viðurlögum samkvæmt III. kafla laga nr. 151/1996, um fiskveiðar utan lögsögu Íslands, IV. kafla laga nr. 57/1996 um umgengni um nytjastofna sjávar og VI. kafla laga nr. 116/2006 um stjórn fiskveiða. Í 2. mgr. 14. gr. laga nr. 151/1996, sbr. 12. gr. sömu laga, segir að Fiskistofa skuli svipta lögaðila leyfi til veiða fyrir brot á lögunum eftir því sem nánar er fyrir mælt í lögum nr. 57/1996, þ.e. svipting leyfis til veiða í atvinnuskyni skv. 15. gr. laga nr. 57/1996. Þá getur brot gegn lögum nr. 151/1996, og reglum settum með stoðum í þeim, jafnframt varðað refsingum, sektum eða fangelsi allt að sex árum, skv. 1. mgr. 14. gr. sbr. 1. mgr. 12. gr. sömu laga. Brot gegn reglugerð nr. 432/2017, sbr. lög nr. 151/1996, telst fullframið hvort sem það er með refsinsæmri athöfn eða athafnaleysi og hvort sem það er framið af ásetningi eða gáleysi. Þá er í 15. gr. laganna lögfest hlutlæg refsíabýrgð lögaðila gegn ákvæðum laganna, að nánari skilyrðum uppfylltum.

III. Athugasemdir málsaðila

Með bréfi Fiskistofu, dags. 9. apríl 2025, var málsaðili upplýstur um að málið hafi verið tekið til meðferðar og að til rannsóknar væri hvort skipstjóri skipsins hafi gerst brotlegur gegn 10. gr. reglugerðar nr. 432/2017 sbr. 3. mgr. 8. gr. laga nr. 151/1996. Í bréfinu var málsatvikum lýst, leiðbeint um lagaatriði og aðila málsins gefinn kostur á að koma andmælum og athugasemdum á framfæri í samræmi við 13. og 14. gr. stjórnsýslulaga nr. 37/1993 áður en afstaða yrði tekin til þess hvort brot hafi verið framin og eftir atvikum ákvörðun um viðurlög. Þann 22. maí 2025 bárust Fiskistofu athugasemdir málsaðila.

Málsaðili telur að um hafi verið að ræða óhapp en skipstjóri skipsins hafi verið í góðri trú um að hafa uppfyllt skyldur sínar. Af þeim sökum séu því ekki tilefni til að beita viðurlögum. Að sögn málsaðila hafi skipið lagt að bryggju í Færeyjum í þeim eina tilgangi að taka olíu og hafi engum afla verið landað. Þá hafi öll framkvæmd varðandi löndun, vigtun og annað sem viðkom umræddri veiðiferð verið réttilega gert á Íslandi. Þá hafi T26-T28 tollskýrslum verið skilað til færeyskra yfirvalda áður en skipið kom til hafnar sem sýni að skipstjóri hafi verið í góðri trú. Málsaðili vísar til þess að í tollskýrslu T28 hafi sérstaklega komið fram að um sé að ræða fiskiskip og hver tilgangurinn með komu í höfn hafi verið. Málsaðili vísar til þess að samkvæmt ákvæði 23.2 í reglum NEAFC, sbr. einnig 23.5, skuli ekki veita leyfi til að nota höfn fyrr en staðfesting frá fánaríki, sbr. ákvæði 23.1, hefur borist hafnarríkinu. Á það enn fremur stoð í ákvæði 23.6 sem segir að hafnarríkið skuli án tafar tilkynna til skipstjóra hvort það heimili notkun hafnar. Færeysk yfirvöld hafi sem fyrr segir fengið upplýsingar um komu skipsins í formi tollskýrslna og venjubundinna samskipta skipstjóra við höfnina.

Hvorki skipstjóri né Barði NK-120 (2865) hefur hlotið áminningu eða önnur viðurlög sem leitt geta til ítrekunaráhrifa. Skipstjóri hafi verið í góðri trú og færeysk yfirvöld upplýst þó það hafi ekki verið á PSC-1 formi, auk þess sem Fiskistofa hafi sýnt af sér tómlæti og brotið gegn málshraðareglu. Telji Fiskistofa eftir sem áður að beita eigi viðurlögum telur málsaðili, með hliðsjón af 12. gr. stjórnsýslulaga nr. 37/1993 um meðalhóf, ljóst að slíkt brot geti í mesta lagi talist minniháttar og geti í versta falli leitt til skriflegrar áminningar. Þá telur málsaðili að Fiskistofa hafi brotið ákvæði stjórnsýslulaga um málshraða en málið hafi ekki verið tekið til meðferðar fyrr en um 16 mánuðum eftir að stofnunin hafi borist upplýsingar um málið. Að mati málsaðila, á grundvelli þess sem að framan er rakið, og vegna þess að Fiskistofa hafi sýnt af sé slíkt tómlæti, að ekki séu tilefni til beitingar viðurlaga í málinu.

IV. Niðurstaða og rökstuðningur

Fyrir liggur í málinu að skipstjóri fiskiskipsins Barði NK-120 (2865) lagði að bryggju í Þórshöfn í Færeyjum þann 5. desember 2023, í því skyni að taka olíu, án þess að hafa sent tilkynningu með rafrænum hætti á heimasíðu NEAFC (hafnarríkiseyðublað PSC 1), líkt og ákvæði 10. gr. reglugerðar nr. 432/2017 kveður á um. Með því hafi skipstjóri lagt að bryggju hjá hafnarríki án þess að hafa fengið tilskilið leyfi staðaryfirvalda, að undangenginni staðfestingu íslenskra stjórnvalda (fánarríkis skipsins), í andstöðu við fyrirmæli ákvæða 22.2.a sbr. 22.1 og 23.2 í reglum NEAFC um hafnarríkisefirlit og framkvæmd þess.

Gildissvið NEAFC reglnanna, sbr. ákvæði 2 gr., nær til skipa sem veiða á samningssvæði NEAFC. Í málinu liggur fyrir að Barði NK-120 (2865) var á veiðum innan samningssvæðis NEAFC og var með afla veiddan innan þess svæðis um borð þegar það lagði að bryggju í Færeyjum í því skyni að taka olíu. Af þeim sökum giltu reglur NEAFC um stjórn og eftirlit, lög nr. 151/1996 og reglugerð nr. 432/2017 um framkvæmd fiskveiða og för skipsins, þ.m.t. um tilkynningarskyldu skipsins til hafnarríkja sbr. 1. gr. og 2. mgr. 12. gr. reglugerðarinnar og ákvæði 2 í reglum NEAFC. Skipið var á veiðum á grundvelli leyfis Fiskistofu sem var m.a. bundið skilyrðum um tilkynningar til að fullnægja skuldbindingum Íslands við NEAFC. Í máli þessu reynir á ákvæði 3. mgr. 8. gr. laga nr. 151/1996 og túlkun á því með hliðsjón af ákvæðum reglugerðar nr. 432/2017. Að mati Fiskistofu hafi löggjafinn skýrlega falið ráðherra það verkefni með lögum að setja nánari háttænisreglur fyrir borgarana í reglugerð, sbr. orðalag 3. mgr. 8. sbr. 19. gr. laga nr. 151/1996. Í máli þessu reynir á reglugerð nr. 432/2017, sem sett er með stoðum m.a. í framangreindum ákvæðum, og er ætlað að kveða nánar um þær skyldur sem lagðar eru á íslensk skip, í því skyni að fullnægja ákvæðum milliríkjasamnings sem við á í máli þessu, þ.e. samningi Norðaustur-Atlantshafs fiskveiði-nefndarinnar sem Ísland er aðili að. Vísað er til boðreglna í settum lögum með almennum hætti, sbr. orðalag framangreinds ákvæðis 3.

mgr. 8. gr. (þ.e. skyldur til að fullnægja ákvæðum samninga sem Ísland er aðili að um tilkynningarskyldu og upplýsingagjöf til erlendra stjórnvalda eða alþjóðastofnana), sem ráðherra hefur síðan mælt nánar fyrir um inntak verknaðarlýsingar í reglugerð, þ.e. í 10. gr. reglugerðarinnar, sem á reynir í málinu. Við mat á brotum gegn reglugerðinni skal einnig litið til reglna NEAFC um stjórn og eftirlit, eftir því sem við á til nánari skýringa, sbr. 11. gr. reglugerðarinnar.

Í reglugerð nr. 432/2017, sbr. 3. mgr. 8. gr. laga nr. 151/1996, er kveðið á um hliðstæðar reglur, og tilgreindar NEAFC reglur, sem gilda fyrir íslensk skip á samningssvæði NEAFC, s.s. um löndun erlendis og tilkynningar vegna komu skipa til hafnar samningsaðila NEAFC, sem á reynir í máli þessu. Við mat á brotum vegna misbrests á tilkynningum, þ.m.t. hafnkomu-tilkynningum, er horft til hlutlægra gagna. Í málinu liggur fyrir að engin tilkynning barst frá skipi málsaðila og þar með lá ekki fyrir tilskilið leyfi fyrir hafnkomu. Málsatvik eru óumdeild og er að mati Fiskistofu ekki uppi vafi um brot í máli þessu enda byggir mat á því hvort tilkynning um komu skipsins til hafnar hafi borist með réttum hætti og innan tiltekens frests (eða ekki borist yfir höfuð), sem ákveðinn er af hafnarríkinu í samræmi við reglur NEAFC um hafnarríkiseftirlit og framkvæmd þess. Tilkynningu um komu skips til hafnar, hvort heldur til löndunar, umskipunar eða til að leita þjónustu að öðru leyti (eins og átti við um skip málsaðila), skal senda með rafrænum hætti á heimasíðu NEAFC, sbr. 10. gr. reglugerðar 432/2017. Málsaðili véfengir ekki málsatvik eins og þeim er lýst að framanverðu og vísar til þess að um óhapp hafi verið að ræða að tilkynning með rafrænum hætti á heimasíðu NEAFC hafi ekki verið send (PSC 1). Málsaðili vísar til þess að skipstjóri hafi þrátt fyrir það verið í góðri trú enda hafi færeysk yfirvöld fengið upplýsingar um komu skipsins í formi tollskýrslna og venjubundinna samskipta skipstjóra við höfnina. Í tilgreindum tollskýrslum hafi sérstaklega komið fram að um hafi verið að ræða fiskiskip og hver tilgangurinn hafi verið með komu skipsins til hafnar.

Mál þetta lítur einvörðungu að því hvort skipstjóri hafi uppfyllt skyldur sínar í skilningi 10. gr. reglugerðar nr. 432/2017 með hliðsjón af reglum NEAFC um stjórn og eftirlit, sbr. 11. gr. framangreindrar reglugerðar. Það hvort tilkynningar um hafnkomu hafi borist færeyskum tollyfirvöldum (TAKS) í formi tollskýrslna eða hvort skipstjóri átti í venjubundnum samskiptum við starfsmenn hafnaryfirvalda í Þórshöfn eru að mati Fiskistofu málinu óviðkomandi. Það eftirlit sem tollyfirvöld viðhafa með komu skipa til hafnar er af annars konar meiddi en það eftirlit sem samningsaðilar NEAFC, þ.e. hlutaðeigandi stofnanir samningsríkja (í þessu tilviki Vörn) viðhafa með fiskveiðum innan samningssvæðis NEAFC og skipum sem veiða innan þess. Það var hvorki á höndum færeyskra tollyfirvalda né starfsmanna hafnaryfirvalda í Þórshöfn að tilkynna skipstjóra hvort honum væri heimil notkun hafnar í skilningi ákvæðis 23.6 í reglum NEAFC um stjórn og eftirlit, heldur á höndum fiskveiðieftirlitsstofnunar Færeyja, Vörn.

Málsatvik eru að mati Fiskistofu ljós og enginn vafi um saknæma háttsemi skipstjóra Barða NK-120 (2865) sem fól í sér brot á lögum nr. 151/1996 og reglugerð nr. 432/2017. Markmið málsmeðferðar Fiskistofu er að leiða hið sanna og rétta í ljós. Að mati stofnunarinnar telst mál þetta vera nægilega upplýst og atvik og staðreyndir málsins, sem þýðingu hafa að lögum, vera sönnuð. Með vísan til gagna málsins, málsatvika og eðli brota, er það niðurstaða Fiskistofu að skipstjóri fiskiskipsins Barði NK-120 (2865) hafi gerst sekur um fullframið brot gegn 10. gr. reglugerðar nr. 432/2017 og 3. mgr. 8. gr. laga nr. 151/1996 að lokinni veiðiferð skipsins á eftirlitssvæði NEAFC þann 5. desember 2023.

Háttsemi skipstjóra fiskiskipsins Barði NK-120 (2865), braut gegn 10. gr. reglugerðar nr. 432/2017 sbr. 3. mgr. 8. gr. laga nr. 151/1996, með því að hafa lagt að bryggju í Færeyjum (með afla af samningssvæði NEAFC um borð), án þess að hafa tilkynnt þar til bærum yfirvöldum í Færeyjum um komu skipsins til hafnar með tilkynningu á heimasíðu NEAFC, og þar með ekki fengið tilskilið leyfi staðaryfirvalda fyrir hafnkomu.

Fyrir brot á lögum nr. 151/1996 skal Fiskistofa svipta lögaðila leyfi til veiða eftir því sem nánar er mælt fyrir í lögum nr. 57/1996, sbr. 2. mgr. 14. gr. laga nr. 151/1996. Brot á reglugerð nr. 432/2017 varða viðurlögum samkvæmt framangreindu ákvæði og lögum nr. 57/1996. Þar sem í máli þessu liggja fyrir brot á lögum nr. 151/1996, og í samræmi við fyrirmæli laga um að litið skuli til laga nr. 57/1996, við mat á brotum gegn fyrrnefndu lögunum, telur Fiskistofa rétt að sömu sjónarmið eigi við og við mat á brotum gegn síðarnefndu lögunum. Samkvæmt því ber að meta hvort um minniháttar eða meiriháttar brot á lögum nr. 151/1996 sé að ræða í skilningi laga nr. 57/1996. Við mat á því hvort um minniháttar brot sé að ræða er m.a. litið til þess hvort ætla megi að brot hafi í för með sér umtalsverðan ávinning fyrir hlutaðeigandi útgerð og/eða tengda aðila, fjölda brota, hversu mikilvægum hagsmunum brot ógnar og hvort það hefur verið framið af ásetningi eða gáleysi. Jafnframt er litið til hvernig verknáðinum sjálfum var háttað og aðstæðna að öðru leyti og hvort þær hafi aukið mjög á saknæmi brotsins.

Líta verði til markmiða laga nr. 151/1996 við mat á þeim hagsmunum sem brotin ógna. Lögin taka til veiða íslenskra skipa úr nytjastofnum utan lögsögu Íslands; í lögsögu annarra ríkja, í lögsögu samkvæmt sérstökum samningum og á úthafinu í samstarfi við önnur ríki. Í 3. gr. laganna segir að ráðherra setji reglur um veiðar íslenskra skipa utan lögsögu sem nauðsynlegar séu til að fullnægja almennum skyldum Íslands til verndar lifandi auðlindum hafsins eins og nánar sé kveðið á um í lögum þessum. Í 4. gr. laganna segir að ráðherra skuli með reglugerð binda veiðar íslenskra skipa á úthafinu sérstökum leyfum sé það nauðsynlegt vegna alþjóðlegra samningsskuldbindinga Íslands, til þess að fullnægja almennum ákvörðunum sem teknar eru með stoð í 3. gr., eða til að vernda hagsmuni Íslands að því er varðar fiskstofna sem um ræðir í 5. gr., og eru veiðar í þessum tilvikum óheimilar án slíkra leyfa. Skulu leyfin bundin þeim skilyrðum sem nauðsynleg eru. Skuldbindingar Íslands skv. NEAFC-samningnum hafa verið innleiddar í reglugerð nr. 432/2017, sem sett er með stoðum í framangreindum lögum. Í 2. gr. reglugerðarinnar kemur fram að fiskiskipum sé óheimilt að stunda veiðar á samningssvæði NEAFC, sbr. 1. gr., án sérstaks leyfis Fiskistofu. Leyfin skulu bundin þeim skilyrðum sem nauðsynleg eru til að fullnægja skuldbindingum Íslands um veiðimagn, veiðisvæði, gerð og búnað veiðarfæra, veiðitíma, eftirlit, sýnatöku, tilkynningar o.fl. Þá skal áskilið að fylgt sé ákvæðum þessarar reglugerðar. Í 10. gr. reglugerðarinnar kemur fram að skip sem áætli komu til hafnar samningsaðila NEAFC með afla af samningssvæði NEAFC, skuli tilkynna þar til bæru yfirvaldi í viðkomandi ríki um komu skips til hafnar, með rafrænum hætti á heimasíðu NEAFC, í samræmi við reglur NEAFC þar um. Þannig eru skip sem eru með leyfi frá Fiskistofu til að veiða á samningssvæði NEAFC skylt að hlíta þeim ströngu reglum sem NEAFC hefur sett um tilkynningar um komu skipa til hafnar samningsaðila með afla af samningssvæði NEAFC um borð. Íslenska ríkið hefur ennfremur skuldbundið sig til að tryggja að íslenskum skipum sé skylt að fara eftir reglum NEAFC um stjórn og eftirlit.

Á samningssvæði NEAFC, fer fram sameiginlegt eftirlit í alþjóðlegu fiskveiðistjórnunarkerfi. Kerfinu er m.a. ætlað að standa vörð um deilistofna á svæðinu sem aðildarþjóðir, þ.e. skip á þeirra vegum, hafa aðgang að á grundvelli milliríkjasamninga. Mikilvægt er að áreiðanleiki og traust ríki um þær tilkynningar og upplýsingar sem skip veita, og eru skyldug til að veita. Þar á meðal tilkynningar og upplýsingagjöf, um veiðar og för skipa á sameiginlegu eftirlitssvæði NEAFC, sem og tilkynningar um komu skipa til hafnar samningsaðila, sem á reynir í máli þessu, er mikilvægur þáttur í sameiginlegu eftirliti aðildarþjóða NEAFC. Samhliða er mikilvægt

að þær upplýsingar sem verða til á grundvelli sameiginlegs eftirlits séu aðgengilegar öllum aðildarþjóðum NEAFC.

Lagðar eru sérstakar skyldur á skipstjóra samkvæmt reglugerð nr. 432/2017 og reglum NEAFC til að tilkynna innan tiltekins frests áætlaða komu til hafnar hjá samningsaðila NEAFC, með afla af samningssvæði NEAFC, með rafrænum hætti á heimasíðu NEAFC. Við slíka tilkynningu fer ákveðið ferli í gang í samræmi við reglur NEAFC þar sem hafnarríki óskar eftir staðfestingu fánaríkis, um hvort skip uppfylli tiltekin skilyrði, sem gerð er krafa um áður en hafnarríki veitir skipi, með afla af samningssvæði NEAFC, hafnkomuleyfi. Í tilviki Íslands fer Landhelgisgæsla Íslands með það verkefni að samþykkja slíkar beiðnir, að undangenginni skoðun s.s. hvort skip sé með tilskilin veiðileyfi, hvort skip hafi staðið fullnægjandi skil á aflaupplýsingum og hvort það hafi fullnægjandi aflaheimildir. Sé skip samþykkt af hálfu fánaríkis, sendir það staðfestingu til hafnarríkis þess efnis, sem síðan tilkynnir skipstjóra skips, sem óskar leyfis til að koma til hafnar, hvort skipi sé heimil hafnkoma. Þar sem skipstjóri Barða NK-120 (2865) sendi ekki tilskilda tilkynningu á heimasíðu NEAFC fór framangreint ferli ekki í gang og því var hvorki íslenskum né hlutaðeigandi færeyskum stjórnvöldum (Vørn) kunnugt um komu skipsins til hafnar fyrr en það hafði lagt að bryggju í Þórshöfn. Reglur NEAFC um hafnarríkiseftirlit eru sérstaklega mikilvægar til að fyrirbyggja, hindra og stemma stigu við ólöglegar, ótilkynntar og eftirlitslausar veiðar (e. IUU fishing).

Fyrirfram samþykki hafnarríkis, að undangenginni tilkynningu, áður en skip, með afla af samningssvæðinu, kemur til hafnar samningsaðila NEAFC, er forsenda fyrir því að skip teljist á löglegum veiðum. Tilkynning um hafnkomu gegnir einnig þeim tilgangi að tryggja eftirlit með þeim skipum sem eru þar á veiðum og jafnframt til að varna því að skip haldi til veiða innan svæðisins í leyfisleysi og sigli þaðan brott með ólögum sjávarafli. Tilgreindum lögum og stjórnvaldsfyrirmælum er ætlað að standa vörð um hagsmuni fiskveiðistjórnunarkerfisins og þeim markmiðum og þeim opinberu hagsmunum sem kerfið byggir á. Grundvallarreglan er sú að útgerðir og áhafnir skipa eiga að fara eftir ákvæðum laga og stjórnvaldsreglna um fiskveiðistjórnunarkerfið. Íslensk stjórnvöld hafa skuldbundið sig til að Ísland (íslensk skip) uppfylli þær skyldur sem kveðið er á um í reglum NEAFC um stjórn og eftirlit og af því leiðir að áhöfnum íslenskra skipa ber að fara eftir innlendum lögum og stjórnvaldsfyrirmælum settum með það að marki að uppfylla framangreindar skyldur. Reglur sem gilda um veiðar á samningssvæði NEAFC eru settar til að tryggja trúverðugleika og traust til veiðanna og stuðla að góðri samvinnu aðildarþjóða og forsvaranlegri sameiginlegri stýringu á auðlindinni. Brot skipstjóra Barða NK-120 (2865) ógnuðu framangreindum hagsmunum, og þá sérstaklega hagsmunum Íslands þar sem brotin voru til þess fallin að gera stjórnvöldum ókleift að fullnægja ákvæðum reglna NEAFC um stjórn og eftirlit, sem þau hafa skuldbundið sig til að fullnægja, og eru grundvöllur veiða á samningssvæði NEAFC. Í máli þessu verður ekki talið að brotin hafi verið til þess fallin að hafa í för með sér ávinning fyrir hlutaðeigandi útgerðaraðila og/eða tengda aðila, enda séu brotin ekki þess eðlis.

Við mat á því hvort að um meðvituð gáleysisbrot eða ásetningsbrot hafi verið að ræða, er litið til háttsemi skipstjóra fiskiskipsins Barði NK-120 (2865), í umræddri veiðiferð og til þess að málsaðili ber ábyrgð á því að veiðar í hans þágu brjóti ekki í bága við þær reglur sem gilda um framkvæmd fiskveiða á hverjum tíma. Þegar skip, sem sigla undir íslenskum fána, eru með leyfi til veiða á grundvelli samninga sem Ísland er aðili að, verður að mati Fiskistofu að gera enn ríkari kröfur til áhafnar meðlima um að framferði þeirra og allar athafnir séu í fylgispekt við lög, stjórnvaldsfyrirmæli og milliríkja-/alþjóðasamninga, enda hafi íslensk stjórnvöld hagsmuna að gæta að rétt sé staðið að öllu leyti að framkvæmd slíkra fiskveiða. Að því marki eru brot íslenskra skipa, gegn reglum NEAFC um stjórn og eftirlit, að mati Fiskistofu til þess fallin að vera álitin alvarlegri, en fiskveiðibrot innan fiskveiðilandhelgi Íslands, í ljósi þeirra

skuldbindinga sem Ísland hefur undirgengist í milliríkjasamstarfi. Málsaðili er útgerð sem stundar fiskveiðar í atvinnuskyni. Það er því á hans ábyrgð sem útgerð skipsins að í gildi sé fullnægjandi verklag um borð í þeim skipum sem hann gerir út til að tryggja rétta framkvæmd fiskveiða, jafnt innan sem utan lögsögu Íslands.

Í athugasemdum málsaðila kemur fram að um óhapp hafi verið að ræða að hálfu skipstjóra skipsins sem hafi verið í góðri trú, enda hafi hann skilað tollskýrslum og verið í samskiptum við hafnarstarfsmenn í aðdraganda þess að skipið lagði að bryggju. Fiskistofa fær ekki séð að neitt í málinu bendi til þess að um vísvitandi brot skipstjóra hafi verið að ræða. Eins og málsatvikum er háttað, með hliðsjón af eðli brota, er það niðurstaða Fiskistofu við saknæmismat að brot skipstjóra voru framin af stórkostlegu gáleysi eða hið minnsta almennu gáleysi. Við mat á alvarleika brota lítur Fiskistofa m.a. til vangá skipstjóra og þeirra ríku hagsmuna sem verknaðurinn beindist að og vísað hefur verið til. Að framangreindu virtu er það mat Fiskistofu, eins og málsatvikum er háttað í máli þessu, að brot skipstjóra gegn lögum nr. 151/1996 og reglugerð nr. 432/2017 teljist minniháttar háttar í skilningi 15. gr. laga nr. 57/1996.

Í 2. mgr. 14. gr. laga nr. 151/1996 er fjallað um þau stjórnisýsluviðurlög sem heimilt er að beita vegna brota á lögnum. Í ákvæðinu segir að Fiskistofa skuli svipta lögaðila leyfi til veiða fyrir brot á þessum lögum eftir því sem nánar er mælt fyrir um í lögum nr. 57/1996 um umgengni um nytjastofna sjávar. Að mati Fiskistofu hefði að óbreyttu verið hægt að færa rök fyrir því að brot skipstjóra vörðuðu áminningu í skilningi 3. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1996. Hins vegar verður ekki framhjá því litið að ákvæði 2. mgr. 14. gr. laga nr. 151/1996 mælir ekki fyrir um heimild til að veita útgerðaraðila áminningu og það þrátt fyrir tilvísun til laga nr. 57/1996. Það er mat stofnunarinnar, með hliðsjón af framangreindu, að lögætisregla stjórnisýsluréttar standi því í vegi að hægt sé að beita öðrum viðurlögum en þeim sem mælt er fyrir um í lögum nr. 151/1996, vegna brota á ákvæðum þeirra laga, sbr. einnig *úrskurð Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytis frá 18. september 2018*. Í úrskurðinum taldi ráðuneytið Fiskistofu hafa skort lagaheimild til að beita áminningu vegna brota á lögum nr. 151/1996 og felldi ákvörðun Fiskistofu úr gildi.

Af framangreindu virtu telur Fiskistofa áminningu því ekki koma til álita í máli þessu við ákvörðun viðurlaga. Hins vegar telur stofnunin að líta þurfi til þess að langt er liðið frá broti og tafir hafa orðið á ákvörðun málsins sem málsaðila verður ekki um kennt. Einnig ber að líta til þess að um fyrsta brot er að ræða, einangrað við sömu veiðiferð. Þá eru engin fyrri brot sem hafa ítrekunaráhrif í máli þessu. Að teknu tilliti til eðlis og umfangs brotsins, og á grundvelli alls þess sem að framan hefur verið rakið, með hliðsjón af meðalhófsreglu stjórnisýsluréttar og sjónarmiða um hófstílla og sanngjarna beitingu opinbers valds, þykja hæfileg viðurlög vera lágmarks veiðileyfissvipting, í eina viku.

Fiskistofa sviptir hér með fiskiskipið Barði NK-120, skipaskrárnúmer 2865, leyfi til veiða í atvinnuskyni í eina viku (7 daga) frá og með 22. maí 2026 og til og með 28. maí 2026, skv. 2. mgr. 14. gr. laga nr. 151/1996 sbr. 1. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1996, vegna brota skipstjóra skipsins, gegn 10. gr. reglugerðar nr. 432/2017 sbr. 3. mgr. 8. gr. laga nr. 151/1996. Ákvörðunin hefur ítrekunaráhrif í tvö ár frá og með dagsetningu hennar skv. 19. gr. laga nr. 57/1996.

Ákvörðun þessa má kæra til atvinnuvegaráðuneytisins, Skúlagötu 4, 101 Reykjavík, innan eins mánaðar frá því hún barst til málsaðila, sbr. 18. gr. laga nr. 57/1996. Skal það gert skriflega eða með tölvupósti á netfangið atrn@atrn.is. Kæra frestar ekki réttaráhrifum ákvörðunarinnar. Vakin er athygli á því að ákvörðun þessi verður birt opinberlega á vefsíðu Fiskistofu á grundvelli 9. gr. laga nr. 36/1992.

